

«Международное высшее образование» - русскоязычная версия информационного бюллетеня International Higher Education (Бостонский колледж, США), НИУ ВШЭ. - 2015, № 78, с. 9.

6. Стадний Є. Українські студенти за кордоном: факти та стереотипи. URL:

<https://cedos.org.ua/uk/osvita/ukramski-studenty-za-kordonom- fakty-ta-stereotypy>

*Перепелиця Н.В., здобувач кафедри
теорії держави та права Національної
академії внутрішніх справ*

СПІВВІДНОШЕННЯ ПРИНЦИПІВ ПРАВА ТА ЮРИДИЧНОЇ ПРАКТИКИ

Принципи права пронизують все правове життя суспільства, відбивають увесь зміст та процес застосування права. Принципи права також мають визначний вплив на процес підготовки нормативних актів, виступають у якості фундаменту для реалізації як окремих норм чи галузей права, так і всієї системи права. Як слушно зауважив С.П. Погребняк, під основоположними принципами права слід розуміти систему найбільш загальних і стабільних імперативних вимог, закріплених у праві, які є концентрованим виразом найважливіших сутнісних рис та цінностей, що притаманні цій системі права, і визначають її характер і напрями подальшого розвитку [2].

Підкреслимо, що принципи права відіграють важливу роль не тільки у процесі створення права, але й у процесі його реалізації, втілення. Вони сприяють

адекватному застосуванню норм права у процесі регулювання правових відносин. Посадові та інші особи, діяльність яких пов'язана із застосуванням норм права, використовують принципи права у якості основного важеля для кореляції своїх дій. Особливої ваги принципи набувають у випадку прогалин у праві чи правових колізій, сприяючи вирішенню конкретних правових ситуацій. Також, у процесі винесення рішення по справі суддя може спиратися на принципи права з метою більш повного обґрунтування власної правової позиції.

Досліджуючи проблематику співвідношення принципів права та практичної юридичної діяльності, слід акцентувати увагу і на деяких проблемних питаннях.

Так, наприклад, законодавче закріплення отримали лише деякі узагальнені правові принципи. При цьому, цей перелік не є однаковим у різних нормативно-правових актах, відповідно до яких здійснюється регулювання окремих видів юридичної діяльності. Така ситуація ускладнює процес здійснення юридичної практичної діяльності і вимагає від особи, яка використовує ту чи іншу норму права, особливих знань та навичок формування специфічних умовиводів щодо формулювання та обґрунтування конкретного принципу права. Складність також виявляється і у необхідності виявлення змістовного наповнення конкретних принципів права, його співставлення із використаними правовими нормами.

Сучасна правова наука містить значні розбіжності у поглядах вчених на поняття та зміст системи принципів права. Науковці висловлюють суперечливі пропозиції щодо виокремлення, формулювання та подальшого законодавчого оформлення того чи іншого принципу права. Ще більше непорозуміння викликає така ситуація у працівників практичної сфери права. Тому, логічно

припустити, що формулювання та юридичне закріплення основних принципів права дозволить отримати більш- менш їх стабільну, цілісну та структуровану систему, а отже, полегшити та прискорити процес їх використання, що позитивно вплине на ефективність практичної юридичної діяльності в цілому.

Також необхідно звернути увагу на неоднозначність, а інколи й суперечливість трактування одного й того ж принципу права у різних нормативно-правових актах. Така ситуація, до речі, є характерною не тільки для системи законодавства, але й для теоретичної правової науки. Необхідністю у даному випадку стає досягнення наукового консенсусу щодо поняття та змісту принципів права. На наше глибоке переконання, досягнення такого консенсусу повинно відбуватися на підставі залучення думки широкого кола представників практичної сфери права щодо специфіки розуміння та використання правових принципів на практиці.

Звернемо увагу і на існуючу у сучасній науці наукову думку щодо можливості використання принципів права у якості джерел права.

Так, наприклад, С.В. Васильєв доводить, що принципи права можуть бути використані як джерела цивільного процесуального права за відсутності норми права, які регулюють відносини, що виникають під час провадження по конкретній справі, і за відсутності норми, регулюючої схожі відносини (аналогія права). Така позиція знаходить підтримку і з точки зору наявності у вітчизняній та міжнародній судовій практиці значної кількості судових рішень, мотивувальна частина яких ґрунтується на загальних принципах права.

З цієї точки зору, окремі науковці наголошують на необхідності нормативного закріплення принципів права,

які мають бути відчутним і дисциплінуючим явищем для правозастосовувачів. Вони повинні істотно обмежувати можливості для довільного використання на власний розсуд аналогії права при виявленні в ньому прогалин. [1] Загалом, у випадку наявності прогалини у праві, правозастосовувач повинен вирішувати конкретну ситуацію на підставі принципів права як основних правових орієнтирів, спираючись на визнані у суспільстві стандарти.

Отже, ведучи мову про співвідношення принципів права та юридичної практики, можна зробити наступні висновки.

Принципи права відіграють важливу роль у процесі здійснення практичної юридичної діяльності. Вони виступають і теоретичною основою, і корелятором юридичної діяльності, яка підпорядковується загальноновизнаним правилам і стандартам. Одночасно із цим, принципи права можуть слугувати і джерелом права, допомагаючи компенсувати існуючі прогалини у законодавстві та забезпечити належний рівень правового регулювання суспільних відносин.

Таким чином, не зважаючи на ряд проблем, які виникають у процесі реалізації тих чинних принципів в практичній площині, принципи права були і залишаються основою правового регулювання відносин, сприяючи правильному тлумаченню та втіленню у практичну площину життя абстрактних моделей поведінки, що містяться у нормах права.

Список використаних джерел:

1. Васильев С. В. Принципы права в системе источников гражданского процессуального права Украины / С. В. Васильев // Университетские научные записки. -

2013. - № 1. - С. 101-107. - ШІ: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2013_1_16.

2. Погребняк С.П. Основоположні принципи права (змістова характеристика) / С.П. Погребняк./ Монограф- Х. : Право, 2008. - с.37.

*Теленик С.С., здобувач
Національної академії внутрішніх
справ, кандидат юридичних наук*

ПОНЯТТЯ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ У ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Як зазначено у розпорядженні КМУ «Про схвалення Концепції створення державної системи захисту критичної інфраструктури» від 6 грудня 2017 року № 1009-р, світові тенденції до посилення загроз природного та техногенного характеру, підвищення рівня терористичних загроз, збільшення кількості та підвищення складності кібератак, а також пошкодження інфраструктурних об'єктів у східних та південних регіонах України внаслідок збройної агресії Російської Федерації зумовили актуалізацію питання захисту систем, об'єктів і ресурсів, які є критично важливими для функціонування суспільства, соціально-економічного розвитку держави та забезпечення національної безпеки [1].

Поняття «критична інфраструктура» у національному законодавстві згадується у окремих нормативних актах.

Так, у Постанові КМУ від 23 серпня 2016 року № 563 «Про затвердження Порядку формування переліку інформаційно-телекомунікаційних систем об'єктів